

KS. KAZIMIERZ SKOCZYLAS

 <https://orcid.org/0000-0002-3287-5317>

SZKOŁY IM. JANA PAWŁA II W DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ

Proces wychowania obejmuje wiele sposobów oddziaływania wychowawcy na wychowanka. Wśród mechanizmów oddziaływania jest naśladownictwo, modelowanie czy też identyfikacja. Identyfikacja oznacza tendencję do bycia takim samym jak ten, kto jest przedmiotem dodatnich uczuć o dużym nasileniu, kto jest ideałem, wzorcem postępowania¹. Identyfikacja może dokonywać się z postaciami żywymi, jak też bohaterami utworów literackich, filmowych, telewizyjnych².

W wychowaniu zarówno indywidualnym jak też instytucjonalnym wykorzystuje się psychologiczne podstawy oddziaływań wychowawczych. Stąd szkoły polskie od dawna wskazują pozytywne wzory osobowe umożliwiające wychowankom identyfikowanie się z nimi. Spotykamy różnych patronów szkół jako wzory osobowe. Często są to postacie historyczne, bohaterowie narodowi, święci polscy, bohaterowie różnych ruchów społecznych³. Do grona tych wzorów osobowych będących patronami szkoły należą też osoby znane dobrze tylko w lokalnej społeczności, np. nauczyciele czy dyrektorzy szkół, którzy silnie zapisali się w życiu tej społeczności lokalnej⁴.

KS. KAZIMIERZ SKOCZYLAS (UMK) – dr hab. adiunkt w Katedrze Teologii Praktycznej i profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; kskoczylas@diecezja.wloclawek.pl.

¹ Por. M. Przetacznikowa, Z. Włodarski, *Psychologia wychowawcza*, t. 2, Warszawa 1986, s. 361–362.

² Tamże, s. 362.

³ M. Henzler, *Lustracja szkolnych patronów*, „Polityka”, 2017, nr 39(26 IX), s. 34.

⁴ P. Gołdyn, *Z katedr na sztandary. Rozważania o nauczycielach – patronach szkół (na przykładzie Wielkopolski Wschodniej)*, <https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/publication/84732/edition/79795/content> [16.02.2020], s. 145–156.

Znaczenie wartości w procesie wychowania

W wychowaniu rozumianym jako proces urzeczywistniający się w szkole ważną rolę odgrywają osoby, które są uosobieniem realizowanych wartości. Dla wychowanków stają się oni świadkami wartości, wzorami zmagania się o wartości, modelami, jak można urzeczywistniać wartości. Przez ich aktywność dokonuje się wychowanie do wartości.

Wychowanie do wartości jest dziś bardzo ważne. Jesteśmy świadkami, jak zauważa K. Olbrycht, zmian w posługiwaniu się określeniami dotyczącymi wychowania. Zamiast określenia wychowanie wprowadza się pojęcie edukacja i edukator, które ma bardziej ogólny charakter. Unika się w ten sposób odniesienia tego procesu do wartości. W pewnych nurtach pedagogicznych uznaje się nawet wychowanie rozumiane jako działanie programowo zorientowane na realizację wartości jako zagrażające wolności jednostki. Tymczasem wychowanie w duchu tradycji greckiej rozumiane jako zdobywanie wiedzy, sprawności i postaw pożądaných w doskonaleniu człowieczeństwa, w służbie jednostce i społeczeństwu, zakłada wychowanie do wartości. Wychowanie, niezależnie od deklarowanych założeń ideowych, zawsze jest wychowaniem do jakichś wartości. To wartości, rozumiane jako to, co cenne, wyznaczają z jednej strony cele wychowania, a z drugiej również kryteria oceny działań wychowawczych⁵. W dobie unikania wyraźnych deklaracji ideowych zasadnicze problemy i trudności związane z wychowaniem dotyczą przede wszystkim wyboru, porządkowania i nadania im wewnętrznej spójności⁶. W dzisiejszej kulturze akcentuje się potrzebę wychowania do wartości, jednakże wartości uznawane za pozytywne precyzowane są bardzo rzadko i interpretuje się je też w sposób dość dowolny. Praktyka pokazuje, że mamy do czynienia głównie z wychowaniem do wartości pragmatycznych, użytecznych, przyjemnościowych, materialnych. Edukacja szkolna jest często wychowaniem do pragmatycznego funkcjonowania we współczesnej cywilizacji, do bezwzględnej konkurencji, bezkompromisowej walki o sukces, o pozycję materialną, społeczną i towarzyską. W szkole i w rodzinie w trakcie wychowania próbuje się pogodzić promowane przez kulturę ideały człowieka twórczego, autonomicznego w działaniu, podmiotowo funkcjonującego

---

⁵ Por. K. Olbrycht, *Wychowanie do wartości – w centrum aksjologicznych dylematów współczesnej edukacji*, „Pedagogia Christiana”, 2012, nr 1, s. 91–92. <https://doi.org/10.12775/PCh.2012.005>.

⁶ Tamże, s. 91.

w rzeczywistości, wrażliwego na los innych z inwestowaniem w przyszłość dziecka zgodną z wzorami człowieka sukcesu, który powinien umieć dobrze funkcjonować we współczesnej cywilizacji⁷.

Prawdziwe wychowanie do wartości oznacza odkrywanie wartości, ich przeżywanie, interioryzację i internalizację. Odkrywanie wartości oznacza najpierw mówienie o wartościach, które wiąże się z ich nazywaniem i uwzględnia możliwość ich zrozumienia. Mimo pewnego lęku przed wyśmianiem wychowawcy powinni mówić o wartościach pozwalających wychowankom zobaczyć otwartość, tolerancję, zdolność do dialogu i nie uciekać na płaszczyznę przekazu treści swojego przedmiotu. Zrozumienie wartości wymaga kontaktu z człowiekiem je realizującym. Potrzebna jest możliwość zetknięcia się z wzorami osobowymi, z wartościowymi przedmiotami i działaniami, ale także potrzebne są wartościowe przykłady. W wychowaniu do wartości potrzebne jest również przeżywanie. To może się dokonać przez kontakt ze sztuką, ale także przez świętowanie, celebrowanie wartości. Uwewnętrznienie wartości wymaga stwarzania sytuacji pozwalających na systematyczne powtarzanie pożądaných doświadczeń. Z tym łączy się praktykowanie wartości, opanowywanie zachowań i sprawności z nimi związanych. To zadanie wymaga towarzyszenia dorosłych, poświęcenia wychowankom czasu i często inicjowania i wspomagania działań nakierowanych na realizowane wartości. Internalizacja zaś oznacza pracę nad pogłębieniem postaw, która może zaowocować coraz pełniejszą świadomością podejmowanych wyborów wartości⁸.

Trud wychowania do wartości kształtuje kulturę człowieka. Znane są różne określenia kultury, ale wśród nich trzeba podkreślić to ujęcie, które jest obecne w Kościele i mocno zostało zaakcentowane przez Sobór Watykański II. „Słowem kultura w znaczeniu ogólnym określa się wszystko, za pomocą czego człowiek doskonali i rozwija dary ducha i ciała” (KDK, n. 53). Kultura jest efektem pracy nad własnym człowieczeństwem. Dzięki tym wysiłkom poziom ucłowieczenia wzrasta. To wymaga świadomej aktywności i pracy nad sobą trwającej przez całe życie. To wskazuje na głębokie związki wiary i kultury. Przez wytrwałą i usilną pracę nad sobą chrześcijanin kształtuje siebie i kształtuje swoją kulturę duchową. W chrześcijańskiej koncepcji kultury wychowanie jest istotą kultury, jest bowiem przestrzenią doskonalenia człowieka. Stąd także

---

⁷ Tamże s. 93–96.

⁸ Tamże, s. 96–100.

szkola, będąc instytucją kształcącą i wychowującą, stymulującą i wspierającą rozwój uczniów, powinna starać się przynajmniej przeciwdziałać powstawaniu kultury egoizmów jednostkowych i grupowych. Kształcenie szkolne tworzące w uczniach pełną kulturę nie może się ograniczać do zdobywania i „posiadania” wiedzy oraz sprawności przydatnych na rynku pracy, lecz powinno kształtować kompetencje, które pozwalają „być”, czyli rozumieć świat, dokonywać w nim wyborów zgodnych z uznawanymi wartościami, podejmować wysiłek poznawania prawdy, kontemplowania piękna, realizacji dobra przez stawianie się dobrym dla innych, budowania dobra wspólnego i budowania dobra w sobie⁹.

W wychowaniu do wartości ważne jest przekazywanie wartości, które niesie ze sobą chrześcijaństwo. W tym procesie odgrywają wielką rolę papieże, czyli następcy św. Piotra. Taką misję urzeczywistnił także Jan Paweł II. Był konsekwentny w przypominaniu pedagogii Mistrza z Nazaretu. Często podejmował problemy obecne w wychowaniu. Zdaniem J. Mastalskiego w tekstach papieskich można odkryć model wychowania podkreślający ukierunkowanie na Chrystusa, pełną odniesień teologię, chrześcijańską aksjologię, wskazanie na rolę środowisk wychowawczych, uwypuklenie samowychowania oraz podkreślenie zasad ważnych w wychowaniu¹⁰.

Papież podkreślał wielokrotnie, iż „spotkanie z Jezusem jest wydarzeniem, które nadaje sens egzystencji człowieka”¹¹. To spotkanie z Nim dokonuje się również w procesie katechizacji. W adhortacji *Catechesi tradendae* Papież przypomniał, że „ostatecznym celem katechezy jest doprowadzić kogoś nie tylko do spotkania z Jezusem Chrystusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębokiej z Nim zażyłości”¹². Chrystus jawi się jako przewodnik, przyjaciel i nauczyciel. Papież podkreśla godność osoby ludzkiej. Zauważa też, że personalistyczne podejście do człowieka wymaga poszanowania godności wychowanka i troski o jego rozwój oraz pracy nad rozwojem własnej osobowości¹³.

---

⁹ Por. K. Olbrycht, *Jana Pawła II myślenie o związkach wiary i kultury – wyzwaniem dla wychowania chrześcijańskiego*, „Pedagogia Christiana”, 2014, nr 2, s. 11–27. <https://doi.org/10.12775/PCh.2014.020>.

¹⁰ Por. J. Mastalski, *Model wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, „Verbum Vitae”, 2012, nr 21, s. 234.

¹¹ Jan Paweł II, *Orędzie na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, w: tenże, *Dziela zebrane*, t. 4, Kraków 2007, s. 527.

¹² CT, n. 5.

¹³ Por. Mastalski, *Model wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, s. 257.

Podkreślenie wychowania opartego na wartościach niesie ze sobą nie tylko obowiązek zachowania norm moralnych, ale ciągłego doskonalenia. Przede wszystkim domaga się posłuszeństwa sumieniu jako podstawie działania moralnego oraz wolności od namiętności, co jest warunkiem pozwalającym wybierać dobro jako podstawę działania moralnego¹⁴. Papież docenia znaczenie środowisk w procesie wychowania, zwłaszcza rodziny, Kościoła i szkoły. W *Familiaris consortio* podkreśla rolę rodziny: „Rodzina tak winna przygotować dzieci do życia, aby każde wypełniło całkowicie swe zadanie zgodne z otrzymanym od Boga powołaniem”¹⁵. W szkole jako środowisku istotną rolę wypełniają nauczyciele, z tej relacji powinna wypływać ludzka dojrzałość. Dlatego na spotkaniu z nauczycielami wskazał: „z aktywnego stosunku między wychowawcą i wychowankiem winien wypływać wzrost człowieczeństwa: człowiek dorosły jest powołany do tego, aby unikając zarówno przymusu, jak niedbalstwa, prowadzić, nastawiać, wspomagać młodzieńca, który staje się mężczyzną”¹⁶.

W kontakcie z młodymi ludźmi Papież często przypominał o pracy nad sobą. Podkreślił, że „w żywym kontakcie z Panem Jezusem, w kontakcie ucznia z Mistrzem – rozpoczyna się i rozwija najwspanialsza działalność człowieka; nosi ona nazwę: praca nad sobą. Praca ta ma na celu kształtowanie samego swego człowieczeństwa”¹⁷. Dokonuje się to przez czuwanie nad swoim sumieniem. Stąd w trakcie Apelu Jasnogórskiego w 1983 r. powiedział: „[Czuwam] To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Ze tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawiać, przewyciężając je w sobie”¹⁸. Szczególnie mocno zaakcentował konieczność pracy nad sobą w trakcie spotkania z młodzieżą na Westerplatte w Gdańsku. Siłę do pracy nad sobą daje Chrystus. Człowiek pracujący nad sobą ma moc, „aby nie ulec pokusie rezygnacji, obojętności, zwątpienia; [...] pokusie wielorakiej ucieczki od

---

¹⁴ KDK, n. 16–17.

¹⁵ FC, n. 53.

¹⁶ Jan Paweł II, „Szkoła dla człowieka” sprzyja spotkaniu z Chrystusem. Audiencja dla nauczycieli szkół średnich, Watykan, 3 XI 1979, w: *Nauczanie papieskie 1979*, red. E. Weron, A. Jarosz, t. 2, cz. 2, Poznań – Warszawa 1992, s. 493–495.

¹⁷ Tenże, *Homilia w czasie mszy św. odprawionej dla alumnów, młodzieży zakonnej i służby liturgicznej w Częstochowie*, 6 VI 1979, w: *Drogowskazy dla Polaków Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, Kraków 1999, s. 107.

¹⁸ Tenże, *Apel Jasnogórski*, 18 VI 1983, <http://www.nauczaniejp2.pl/dokumenty/wy-swietl/id/633> [10.02.2020].

świata, od społeczeństwa, od życia, także ucieczki w znaczeniu dosłownym – opuszczania Ojczyzny; pokusie beznadziejności, która prowadzi do samozniszczenia własnej osobowości, własnego człowieczeństwa poprzez alkoholizm, narkomanię, nadużycia seksualne, szukanie doznań, wyżywanie się w sektach czy innych związkach, które są tak obce kulturze, tradycji i duchowi naszego narodu. Ta moc jest potrzebna, ażeby umieć samemu docierać do źródeł poznania prawdziwej nauki Chrystusa i Kościoła, zwłaszcza wtedy, gdy na różne sposoby usiłuje się was przekonać, że to, co «naukowe» i «postępowe» zaprzecza Ewangelii, gdy ofiarowuje się wam wyzwolenie i zbawienie bez Boga, czy nawet wbrew Bogu. Ta moc jest potrzebna, by żyć we wspólnocie Kościoła, współtworzyć środowiska oparte na akceptacji Chrystusa-Prawdy, by dzielić się ze wspólnotą swoim bogactwem, a także swoimi poszukiwaniami. Tyle jest serc, tyle jest serc, które czekają na Ewangelię. Ta moc potrzebna jest, by żyć na co dzień odważnie, także w sytuacji obiektywnie trudnej, aby dochować wierności sumieniu w studiach, w pracy zawodowej, by nie ulec modnemu dziś konformizmowi, by nie milczeć, gdy drugiemu dzieje się krzywda, ale mieć odwagę wyrażenia słusznego sprzeciwu i podjęcia obrony»¹⁹.

W nauczaniu Jana Pawła II można też, zdaniem J. Mastalskiego, wskazać istotne zasady wychowawcze. Do nich zalicza on zasadę wychowania do miłości, zasadę poszanowania godności osobistej, zasadę wychowania do twórczej pracy, zasadę wychowania do wartości, zasadę wychowania do prawidłowej samooceny, zasadę wychowania w konsekwencji, zasadę wychowania w prawdzie²⁰. Szerokie ujęcie przez papieża Jana Pawła II problematyki wychowania sprawia, że jego nauczanie jest przedmiotem zainteresowania licznej rzeszy wychowawców i uczniów. Stąd w wielu środowiskach szkolnych w Polsce pojawiają się starania o to, aby on był patronem procesu wychowawczego realizowanego w szkole.

Prawne wymagania odnoszące się do wyboru patrona szkoły

Ministerstwo edukacji stara się zachować wpływ na to, kto może zostać patronem szkoły. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 31 maja 1989 roku określa kryteria wyboru patrona szkoły. W drugim paragrafie

---

¹⁹ Tenże, *Homilia w czasie liturgii słowa skierowana do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte*, Gdańsk, 12 VI 1987, <https://papiez.wiara.pl/doc/589836.Kazdy-ma-swoje-Westerplatte/3> [10.02.2020].

²⁰ Por. Mastalski, *Model wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, s. 268–269.

tęgo rozporządzenia określono, że patronem szkoły może zostać osoba, której działalność i postawa może stanowić wzór osobowy dla dzieci i młodzieży, oraz która cieszy się szacunkiem i uznaniem w opinii społecznej. Dodatkowo wymagane określa, że taka osoba powinna wnieść istotny wkład w obronę niepodległości Polski, walkę o narodowe i społeczne wyzwolenie, rozwój gospodarki, kultury, oświaty, służby zdrowia, nauki i techniki, walkę o pokój, przyjaźń i współpracę między narodami, rozwój regionu lub miejscowości, w której znajduje się szkoła. W następnym punkcie dodano, że w wyjątkowych przypadkach patronem szkoły może być zbiorowość zasłużona w dziedzinach wymienionych wyżej, stanowiąca wzór dla kształtowania postaw dzieci i młodzieży. Rozporządzenie zwraca uwagę na wychowawcze oddziaływanie patrona szkoły. Dlatego szkoła powinna, zarówno przed, jak i po nadaniu jej imienia patrona prowadzić pracę wychowawczą mającą na celu przybliżenie uczniom postaci patrona, zapoznając ich z historią jego życia, działalnością oraz ideałami, o których urzeczywistnienie zabiegał²¹. Zarządzenie przewidywało, że właściwy kurator oświaty i wychowania podejmuje decyzje o nadaniu szkole imienia patrona (par. 3). Ponadto kuratoria oświaty i wychowania zostały zobowiązane do przekazywania Ministerstwu Edukacji Narodowej pod koniec każdego roku szkolnego wykazu szkół, którym nadano imiona, z podaniem nazwy, typu placówek oraz ich adresu (par. 6).

Po przekazaniu szkół samorządom zmieniła się procedura nadania imienia szkole. Stąd rozporządzenie MEN z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół określa, że szkole nadaje imię organ prowadzący na wniosek rady szkoły lub wspólny wniosek rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego²².

Procedura nadania imienia obejmowała szereg czynności, które należy wykonać. Najpierw powinno się wyłonić patrona szkoły. To oznacza podjęcie szeregu działań w szkole i środowisku prowadzących do wyłonienia patrona szkoły. Szkoła może ogłosić konkurs na patrona. Z wyłonionych w konkursie kandydatów rada pedagogiczna, rada rodziców i samorząd uczniowski może wybrać swoich przedstawicieli na patrona szkoły. Ko-

---

²¹ Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 31 maja 1989 roku w sprawie nadawania szkołom i innym placówkom oświatowo-wychowawczym imienia patrona, sztandaru i godła szkolnego, Dz.Urz. MEN, 1989 r., poz. 4, z. 33.

²² Ministerstwo Edukacji Narodowej, Rozporządzenie MEN z 21 maja 2001 r w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, Dz.U. 2001, nr 61, poz. 624.

lejną czynnością jest poznanie kandydatów na patrona szkoły. Uczniowie mogą ich poznawać na lekcjach historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego oraz na godzinach z wychowawcą, a rodzice podczas zebrań szkolnych. Kolejną czynnością szkoły może być niezależne głosowanie wśród nauczycieli, rodziców i uczniów na jednego kandydata, który zostanie patronem szkoły²³. Za tym powinny postępować działania wychowawcze powiązane z nadaniem imienia szkole. Będzie to między innymi przygotowanie lekcji związanej z patronem, wykonanie wystawy, konkursu związanego z patronem, zorganizowanie spotkań z osobami, które były bezpośrednio związane z patronem, przygotowanie strony internetowej ze źródłami wiedzy o patronie, opracowanie monografii bądź biuletynu o patronie lub jakieś zawody sportowe popularyzujące którąś z postaci²⁴.

Kolejnym etapem jest złożenie wniosku do organu prowadzącego o zatwierdzenie wyłonionej kandydatury patrona. Wniosek powinien zawierać m.in. uzasadnienie wyboru patrona, w którym należy umieścić materiał z podjętych działań ze zwróceniem uwagi na sylwetkę patrona oraz wskazaniem wartości, które patron niesie dla młodego człowieka, społeczności szkolnej i społeczności lokalnej.

Po podjęciu decyzji przez organ prowadzący następuje kolejny etap procedury. W tym etapie najpierw przygotowuje się uroczystość szkolną nadania imienia, potem tworzona jest koncepcja obchodzenia dnia patrona oraz ceremoniał szkolny związany z patronem. W dalszej kolejności wprowadza się zmiany związane z imieniem patrona do statutu szkoły, tablicy i pieczęci urzędowej szkoły²⁵.

Kolejne rozwiązania prawne przyniosło rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli publicznych²⁶. Podtrzymano poprzednie rozwiązanie, że szkole nadaje imię organ prowadzący na wniosek rady szkoły. Jeśli nie ma w szkole rady szkoły, wówczas ten wniosek mogą złożyć wspólnie rada pedagogiczna, rada rodziców i samorząd uczniowski. Gdy w szkołach istnieją rady rodziców czy rady samorządu uczniowskiego, wniosek składają istniejące podmioty. Gdy nie tworzy się rady rodziców i samorządu uczniowskiego, wniosek może złożyć sama rada pedagogiczna (par. 2 p. 1–4). Rozporzą-

---

²³ D. Skrzypek, *Procedura nadania imienia szkole*, <https://www.librus.pl/doradca-dyrektora/informacje-prawne/organizacja-pracy-szkoly/nadanie-imienia-szkole/> [7.02.2020].

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Dz.U., 2017, poz. 649.

dzenie określa też treść wniosku kierowanego do organu prowadzącego. Ten wniosek powinien zawierać uzasadnienie wyboru imienia szkoły, w tym kandydata na patrona szkoły oraz plan działań szkoły związanych z nadaniem imienia, a także przewidywany termin uroczystości (par. 2 p. 5). Organ prowadzący szkołę ma na rozpatrzenie tego wniosku 60 dni (par. 2 p. 7). Przewidziano też możliwość zmiany lub uchylenie nadania imienia szkole (par. 2 p. 9). Rozporządzenie MEN z 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli zawiera takie same rozwiązania jak to z 2017 roku²⁷.

Rodzina Szkół im. Jana Pawła II

Nauczanie Jana Pawła II w Kościele powszechnym i jego pielgrzymki do Polski silnie oddziaływały na część środowiska pedagogicznego. W Polsce okres lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych jest czasem pewnej pustki aksjologicznej spowodowanej kryzysem dawnego systemu komunistycznego. Nauczyciele potrzebowali w procesie wychowania prawdziwych wzorów osobowych, które ukierunkują młode pokolenie na prawdę, dobro i piękno. Na tle tej pustki duchowej objawia się postać papieża Jana Pawła II, który przynosi wartości czerpane z Ewangelii i sam pociąga autentyzmem swojej wiary i wieloma znakami miłości Ojczyzny, troski o swoich rodaków. Dlatego wiele szkół w Polsce przyjmowało imię papieża Jana Pawła II. Jedną z pierwszych szkół, która przyjęła imię Jana Pawła II, jest Szkoła Podstawowa w Targaniach w powiecie wadowickim. To imię nadano jej 25 maja 1991 roku. Drugą szkołą noszącą to samo imię w powiecie wadowickim była Szkoła Podstawowa w Stanisławiu Dolnym, która przyjęła je 19 października 1996 roku, a kolejna Zespół Szkół – Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Radoczy otrzymało jego imię 26 czerwca 1999 r.²⁸ To zjawisko przyjmujące coraz szerszy zasięg w całej Polsce stopniowo doprowadziło do zrodzenia się Rodziny Szkół im. Jana Pawła II.

Istotną inspiracją dla stworzenia Rodziny Szkół im. Jana Pawła II stało się nadanie imienia Publicznej Szkole Podstawowej nr 41 w Radomiu, która odbyła się 16 października 1998 roku. Wydarzenie to zainspirowało jednego z rodziców, Zbigniewa Gumińskiego, którego dzieci wówczas

---

²⁷ Dz.U., 2019, poz. 502.

²⁸ J. Łasak, *Szkoły imienia Jana Pawła II*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 1999, nr 2, s. 125–126.

uczyły się w tej szkole, do odnalezienia w całej Polsce szkół noszących imię papieża Jana Pawła II. Pragnął on także, aby dzieci z tych szkół mogły się spotkać z Papieżem w trakcie pielgrzymki do Polski przewidzianej na 1999 rok. W porozumieniu z dyrekcją Szkoły Podstawowej nr 41 w Radomiu zaczęto poszukiwać tych szkół. W wyniku tego działania 20 listopada 1998 roku odbyło się pierwsze spotkanie przedstawicieli szkół, których patronem jest Jan Paweł II. Przybyło na nie 20 przedstawicieli z 15 szkół w Polsce. To zapoczątkowało współpracę szkół, która trwa do tej pory. Dziś do Rodziny Szkół im. Jana Pawła II należy około 1300 szkół²⁹. Do tej rodziny szkół należą wszystkie typy szkół, poczynając od przedszkola aż po szkoły wyższe. W miarę upływu czasu wyłonił się zespół koordynujący ich współpracę. W roku 2007 Społeczny Zarząd Rodziny Szkół im. Jana Pawła II poparł wniosek, aby szkoły istniejące na terenie danej diecezji podejmowały bliższą współpracę. Na stronie ogólnopolskiej Rodziny Szkół Jana Pawła II podano, że diecezjalne rodziny szkół tego patrona powstały w diecezji kaliskiej, podlaskiej, siedleckiej, podkarpackiej, zielonogórsko-gorzowskiej, katowickiej i wrocławskiej³⁰. Do współpracy z Polską Rodziną Szkół im. Jana Pawła II przyłączają się szkoły z Litwy i szkoła w Welou w Togo. Do form współpracy rodziny tych szkół należy ogólnopolska pielgrzymka na Jasną Górę, udział w dniach papieskich jako wolontariusze kwestujący na rzecz fundacji Jana Pawła II, Ogólnopolski Przegląd Form Teatralnych Inspirowanych Myślą Jana Pawła II Złota Maski, Ogólnopolski konkurs papieski Lapbook „Śladami Jana Pawła II po Polsce”, Ogólnopolski konkurs wiedzy o Ojcu Świętym Janie Pawle II, Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Poezji Karola Wojtyły i o Janie Pawle II.

Oprócz tego Rodzina Szkół ma udział w budowie i utrzymaniu szkoły na misji w Welou w Togo, a także promuje Kluby Otwartych Drzwi, rozumiane jako praktyka wspólnej modlitwy w intencjach ważnych dla Kościoła czy intencjach lokalnych. Ona wydała też książkę *Rodzina Szkół im. Jana Pawła II w roku kanonizacji patrona*³¹. Każdego roku przedstawiciele tych szkół organizują ogólnopolskie spotkanie przedstawicieli

---

²⁹ 500 szkół Jana Pawła może zostać zamkniętych, <https://deon.pl/kosciol/500-szkol-im-jana-pawla-ii-moze-zostac-zamknietych,422261> [12.02.2020].

³⁰ Diecezjalne rodziny Szkół im. Jana Pawła II, <https://rodzina.org.pl/diecezjalne-rodziny-szkol/> [12.02.2020].

³¹ *Rodzina Szkół im. Jana Pawła II w roku kanonizacji patrona*, red. Z. Gumiński, Radom 2015.

szkół oraz dyrekcji szkół. Jest to okazją do wymiany myśli i doskonalenia działalności wychowawczej. Do tej pory odbyły się trzydzieści dwa ogólnopolskie zjazdy przedstawicieli szkół im. Jana Pawła II³².

Szkoły noszące imię Jana Pawła II w diecezji włocławskiej

W diecezji włocławskiej, podobnie jak w całej Polsce, proces nadawania szkołom imienia Jana Pawła II rozpoczął się w 1991 roku. Pierwszą szkołą, która prosiła o nadanie imienia Jana Pawła II, była Szkoła Podstawowa w Wysokiem na terenie parafii Kramsk. Do biskupa ordynariusza Henryka Muszyńskiego wpłynęło pismo wysłane 29 stycznia 1991 roku z prośbą o poparcie starań nadania imienia Jana Pawła II rozbudowywanej tam szkole. W piśmie tym przedstawiciele tamtejszej Rady Pedagogicznej podkreślali „Wydarzenia dziejące się w naszej Ojczyźnie w ciągu ostatnich lat dają nadzieję na to, iż sytuacja ulegnie zmianie. Zdawać sobie należy sprawę z tego, że będzie to proces długotrwały, bowiem przebudowa systemu wychowania nie dokonuje się za sprawą zmian instytucjonalnych, lecz wymaga zakorzenienia się w społeczeństwie tych wartości, które mają się stać wartościami jednoczącymi pokolenia. [...] Sprawa zrozumienia samego siebie, swego powołania, sensu służby Bogu przez służbę człowiekowi jest nam, nauczycielom szczególnie droga. Chcąc zapewnić naszej młodzieży wychowanie zespalaające w sobie wszystkie wymiary ludzkiego życia i wskazać Wzór, który nie ulegnie dezaktualizacji w trakcie żadnej burzy dziejowej Rada pedagogiczna Szkoły Podstawowej w Wysokiem postanowiła wzbogacić program nauczania i wychowania o treści nauki Ojca Świętego. Zewnętrznym zaś wyrazem tych poczynań jest rozpoczęcie starań o to, aby patronem rozbudowywanej szkoły został Jan Paweł II”³³. Następnym pismem, z dnia 9 maja 1991 roku, jej dyrekcja zaprosiła biskupa na uroczystość nadania imienia tej szkole. Biskup Czesław Lewandowski uczestniczył w uroczystości w dniu 26 maja 1991 roku i w jej trakcie odprawił mszę oraz poświęcił plac pod rozbudowę placówki.

Nadanie imienia Jana Pawła II Szkole Podstawowej w Wysokiem rozpoczęło proces starania się wielu środowisk z terenu całej diecezji włocławskiej o nadanie tego imienia kolejnym szkołom. Poszczególne

---

³² *Relacja z XXXII Ogólnopolskiego Zjazdu Rodziny Szkół im. Jana Pawła II w Tłuszczu*, <https://rodzina.org.pl/category/xxiv-ogolnopolski-zjazd-rsim-jp2/> [14.02.2020].

³³ List Rady pedagogicznej Szkoły Podstawowej w Wysokiem do ks. bpa Henryka Muszyńskiego, 1991, mps w archiwum Kurii Diecezjalnej Włocławskiej.

środowiska, postępując zgodnie z przepisami prawa oświatowego, występowały o to do roku 2019. Jednak proces ten nie zakończył się, więc prawdopodobnie będą o to występować następne szkoły także w nadchodzącym czasie.

Wśród szkół noszących imię Jana Pawła II na terenie diecezji włocławskiej są również: Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Pawła II w Zespole Szkół Specjalnych Nr 3 w Aleksandrowie Kujawskim, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Boguszycach na terenie gminy Wierzbinek, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bylicach – Kolonii w gminie Grzegorzew, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Choceniu w gminie Choceń, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem gmina Wielgie, Zespół Gimnazjum oraz Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Jana Pawła II w Czechach gmina Zduńska Wola, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dąbiu gmina Dąbie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kaczkach Średnich gmina Turek, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kazimierzu Biskupim, Gimnazjum nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Kole, Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Koninie, Gimnazjum i Liceum Policyjne Centrum Szkoleniowe Wiedza w Koninie, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych oraz Szkoła Policealna im. Jana Pawła II w Kowalu, Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Krojczynie, Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II w Krzymowie, Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Pawła II w Lipnie, Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Pawła II Lubaniu, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Łubiance gmina Olszówka, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Malanowie, Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Jana Pawła II w Modzerowie gmina Włocławek, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Obrowie gmina Obrowo, Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Poczerninie gmina Osiecin, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Prusinowicach gmina Szadek, Publiczne Gimnazjum Jana Pawła II w Raciążku, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rychwale, Szkoła Podstawowa Gminy Sieradz im. Jana Pawła II w Sieradzu, Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Sierzchowie gmina Waganiec, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tokarach gmina Kawęczyn, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ustkowie gmina Warta, Szkoła Podstawowa w Wichowie gmina Lipno, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Więslawicach gmina Kowal, Publiczne Gimnazjum nr 12 im. Karola Wojtyły we Włocławku, Gimnazjum nr 14 im. Jana Pawła II we Włocławku, Szkoła Podstawowa nr 9 z Oddziałami

Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Zduńskiej Woli, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zygrach gmina Zadzim, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żychlinie gmina Stare Miasto.

Przez ten okres imię Jana Pawła II przyjęło niemal czterdzieści szkół na terenie diecezji włocławskiej. Jednak liczba ich się zmniejszyła ze względu na likwidację gimnazjów oraz niektórych małych szkół wiejskich. Przyjęcie imienia Jana Pawła II zapoczątkowało pracę wychowawczą z dziećmi i młodzieżą oraz różne formy współdziałania z innymi szkołami noszącymi to imię. Wiele z nich włączyło się w ogólnopolską współpracę z Rodziną Szkół im. Jana Pawła II. Część z nich bierze udział w corocznych pielgrzymkach na Jasną Górę organizowanych przez Rodzinę Szkół im. Jana Pawła II, w wielu konkursach oraz w zbiórkach na rzecz fundacji Jana Pawła II w Dniu Papieskim, w zjazdach przedstawicieli szkół noszących to imię.

Szczególnie istotnym wydarzeniem, w którym uczestniczyły Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wysokiem, położone na terenie parafii Kramsk, w dniach 15–16 października 2004 r., był XV ogólnopolski zjazd Rodziny Szkół im. Jana Pawła II zorganizowany w Licheniu. Powierzenie organizacji tego zjazdu było wyrazem docenienia aktywności tych szkół na forum Rodziny Szkół im. Jana Pawła II. W spotkaniu uczestniczyło 154 przedstawicieli z 66 szkół z całej Polski³⁴. To wydarzenie było potwierdzeniem zaangażowania środowiska tych szkół w działalność ogólnopolską.

Patrząc od strony wychowania realizowanego w szkole szczególne ważne są działania wychowawcze inspirowane imieniem patrona szkoły. Ważne jest uczestnictwo w działaniach ogólnopolskich całej Rodziny Szkół, ale o wiele bardziej istotne są własne działania wychowawcze poszczególnych szkół. Wiele z tych działań jest prezentowanych na stronach internetowych szkół. Analiza ich zawartości pozwala dostrzec wiele wysiłków wychowawczych połączonych z ceremoniałem szkoły.

Wśród działań wychowawczych można w omawianych szkołach wskazać na pielgrzymkę – w święto szkoły, którym jest 16 października (Dzień Papieski) – do sanktuarium Matki Bożej w Licheniu, udział w konkursach poświęconych Patronowi: konkursy wiedzy o papieżu Janie Pawle II, konkursach recytatorskich, konkursach plastycznych i literackich, ale także wychowywanie do akceptacji seniorów w środowisku przez opłatkowo-

---

³⁴ *Kalendarium najważniejszych wydarzeń*, <http://rodzina.org.pl/kalendarium/> [14.02.2020].

-karnawałowe spotkania z seniorami³⁵. W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kazimierzu Biskupim okazją do pracy dydaktyczno-wychowawczej jest Dzień Papieski obchodzony 16 października. W roku 2004 ten dzień obchodzony był pod hasłem: Jan Paweł II wzorem i autorytetem dla każdego człowieka. Na godzinach wychowawczych podjęto realizację tematu: Jan Paweł II wzorem i autorytetem dla współczesnego człowieka, a w roku 2005 posługując się metodą projektu uczniowie realizowali go skupiając się wokół tematu: Jan Paweł II orędownik prawdy. W roku 2007 Dzień Papieski obchodzono pod hasłem: Jan Paweł II obrońcą godności człowieka. Dzieci miały przygotować prezentację multimedialną na temat organizacji działających na rzecz obrony godności człowieka. W roku 2008, gdy w Dniu Papieskim akcentowano, że jest on wychowawcą młodych, klasy pracowały nad różnymi zadaniami, jak np. szukały notek biograficznych na temat papieży XX wieku, wykonywały tematy ilustrujące wypowiedzi papieża na temat młodości³⁶.

Gimnazjum nr 3 w Kole decyzją Rady miasta Koła z 16 grudnia 2005 roku nadano imię papieża Jana Pawła II, zaś wykonanie tej decyzji powierzono burmistrzowi miasta Koło. Burmistrz wydał Akt nadania imienia Gimnazjum nr 3 w Kole 1 kwietnia 2006 roku. W tym też dniu odbyła się uroczystość nadania imienia. W jej trakcie biskup ordynariusz Wiesław Mering w trakcie mszy poświęcił sztandar szkoły. Wybór imienia szkoły był wyborem ówczesnej młodzieży, którą poparła Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców i Samorząd uczniowski zwracając się do Rady Miasta o nadanie tego imienia. Potem przez niemal rok przygotowywano się do tej uroczystości. W ramach przygotowań nauczyciele i uczniowie zapoznawali się z miejscami ważnymi dla Jana Pawła II (wycieczka do Wadowic), z jego twórczością przez konkursy literackie oraz plastyczne, a także odbyli pielgrzymkę do grobu Jana Pawła II³⁷. Gdy Gimnazjum nr 3 oraz Szkołę Podstawową nr 2 w Kole w roku 2011 połączono w jeden Zespół, to świadomość konieczności pracy wychowawczej związanej z imieniem szkoły odzwierciedliła się w programie wychowawczym Zespołu Szkół

---

³⁵ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wysokiem, *Tradycje*, <http://www.wysokie.edu.pl/index.php?id=102,117> [14.02.2020].

³⁶ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kazimierzu Biskupim, *Dzień Papieski*, http://szkolapodstawowawkazimierzub.bnx.pl/readarticle.php?article_id=72 [15.02.2020].

³⁷ Gimnazjum nr 3 im. Jana Pawła II w Kole, *Nadanie imienia gimnazjum nr 3 w Kole*, <http://www.gim3kolo.szkolnastrona.pl/index.php?p=new&idg=zt,44,59&id=1&action=show> [16.02.2020].

nr 1 w Kole. Mottem programu jest fragment wypowiedzi Jana Pawła II: „W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem – o to, żeby bardziej był, a nie tylko więcej miał; aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy, ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich”. W zawartej w tym programie propozycji działań wychowawczych zapisano między innymi w związku z Janem Pawłem II, że będzie pogłębiana znajomość życia patrona tej szkoły. Projektowano tu między innymi wycieczki do miejsc związanych z jego życiem i działalnością, udział w spotkaniach szkół im. Jana Pawła II, konkursy wiedzy, przygotowanie święta patrona i zbieranie materiałów do kącika pamięci³⁸.

Także w roku 2005 Gimnazjum w Krzymowie rozpoczęło proces związany z wyborem patrona szkoły. W dniu 1 grudnia 2005 roku rozpoczęło się w szkole referendum dotyczące wyboru patrona. W dniu 5 grudnia 2005 r. wybrano na patrona Jana Pawła II, a 13 lutego 2006 r. Rada Gminy Krzymów zatwierdziła ten wybór i 18 maja odbyła się uroczystość nadania imienia Jana Pawła II Gimnazjum w Krzymowie³⁹. Przejawem wpływu wychowawczego patrona szkoły był udział w Dniu Papieskim polegający na przygotowaniu programu słowno-muzycznego dotyczącego patrona szkoły prezentowanego w szkole i miejscowej parafii oraz coroczne pielgrzymki do sanktuarium Matki Bożej w Licheniu w intencji właściwego wyboru szkoły średniej i dobrej przyszłości uczniów⁴⁰.

Również proces przygotowania się do przyjęcia imienia Jana Pawła II jest intensywnym czasem poznawania tej postaci. W niektórych szkołach ma on bardzo rozbudowaną formę. W Gimnazjum w Raciążku po wyborze patrona na etapie szkolnym następnym krokiem był cykl wydarzeń przybliżających tę postać. Uczniowie w październiku 2013 r. mogli obejrzyć wystawę „Bliski sercu Jan Paweł II”, na przełomie października i listopada 2013 r. uczestniczyli w konkursie „Jan Paweł II – sportowiec”, w grudniu 2013 r. w konkursie historycznym „Papież Polak

---

³⁸ Gimnazjum nr 3 im Jana Pawła II w Kole, *Program wychowawczy*, <http://www.gim3kolo.szkolnastrona.pl/index.php?p=m&idg=zt,33,633> [16.02.2020].

³⁹ H. Pasternak, *Wiosna dla Kościoła*, <https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2006/Przewodnik-Katolicki-24-2006/Diecezja-Wlodelawska/Wiosna-dla-Kosciola> [16.02.2020].

⁴⁰ Mar, *Słowem i piosenką o świętym Janie Pawle II*, „Wiadomości Gminy Krzymów”, 2018, nr 10, s. 1.

w oczach współczesnego gimnazjalisty”, w styczniu 2014 r. w konkursie „Wartość człowieka w aspekcie autorytetu Jana Pawła II”, w lutym 2014 r. w konkursie religijnym pt. „Człowiek jest wielki nie przez to, co ma, lecz przez to, kim jest”, w marcu 2014 r. przygotowano spektakl teatralny inspirowany sztuką *Przed sklepem jubilera*, w maju 2015 r. skupiono się na mapach podróży papieskich po Polsce i po świecie, na przełomie roku 2013/14 przygotowano w bibliotece szkolnej ekspozycję na temat życia Jana Pawła II oraz akcję charytatywną „Papież – Człowiek – niesiemy iskierkę nadziei”⁴¹.

Również w niektórych działaniach gimnazjum w Malanowie, które przyjęło imię Jana Pawła II 19 maja 2015 roku, w programie wychowawczym szkoły na rok 2016/17 uwypuklono motto programu zaczerpnięte z wypowiedzi Jana Pawła II: „szkoła winna stać się kuźnią cnót społecznych, tak bardzo potrzebnych naszemu narodowi”. W treści tego programu w rozdziale pierwszym zwrócono uwagę na wartości zarówno indywidualne, grupowe jak i ogólnoludzkie. Program akcentuje staranie o umiejętność rozpoznawania, przeżywania i akceptowania wartości takich, jak: dobro, piękno, prawda, tradycja, sprawiedliwość, uczciwość, wiarygodność, humanizm, przyjaźń, odpowiedzialność, godność, sumienność, rzetelność, solidarność, pokój, demokracja oraz szacunek dla odrębności innych (wyznanie, narodowość, przekonania), a także uwrażliwienie na potrzeby innych⁴².

Warto podkreślić, że realizacja w szkołach wychowania w duchu wartości eksponowanych przez papieża Jana Pawła II stała się możliwa dzięki dość licznemu i intensywnemu zaangażowaniu nauczycieli w ten proces. To oni dostrzegają, że młodzi potrzebują autentycznego wzoru osobowego, który unaocznia wartości. Było to ważne w momencie transformacji ustrojowej w Polsce, gdy młodzi odczuwali pustkę ideologiczną. Jest to także ważne po wielu latach przemian w Polsce, gdy młodzi często skierowują się ku wartościom materialnym. Dziś postać papieża Jana Pawła II przypomina nie tylko pierwszeństwo człowieka przed światem materialnym, lecz także pierwszeństwo wartości duchowych przed mate-

---

⁴¹ Gimnazjum w Raciążku, Harmonogram działań związanych z procedurą nadania imienia Publicznemu Gimnazjum w Raciążku w roku szkolnym 2014/14, mps w archiwum Kurii Diecezjalnej Włocławskiej.

⁴² Gimnazjum Jana Pawła II w Malanowie, *Program wychowawczy Gimnazjum im. Jana Pawła II w Malanowie na rok 2016/17*, <http://gimnazjum.malanow.pl/dokumenty/program-wychowawczy-na-rok-szkolny-2016-2017> [16.02.2020], s. 1–4.

rialnymi. Dzięki zaangażowaniu takich nauczycieli może dokonywać się nie tylko proces wyboru patrona, ale nade wszystko proces wychowania w duchu wartości przez niego niesionych. Dokonujący się w tych szkołach proces wychowawczy stanowi wzmocnienie wielu innych działań z zakresu wychowania chrześcijańskiego.

* * *

Życie i działalność papieża Jana Pawła II przypadły na okres przemian społecznych i ustrojowych w Polsce. Funkcjonowanie ustroju socjalistycznego wywoływało w znacznej rzeszy młodych doświadczenie pustki aksjologicznej. To rodziło wówczas wiele problemów społecznych i wychowawczych. Bankructwo wartości promowanych w ustroju socjalistycznym rodziło z punktu wychowawczego wiele niebezpieczeństw. Dlatego wrażliwa grupa pedagogów chciała ukierunkować nowe pokolenia na realizację wartości zakorzenionych od wielu pokoleń w narodzie polskim przenikniętym duchem chrześcijańskim. Autentyzm papieża Jana Pawła II w jego życiu wiary oraz w odniesieniu się do własnego narodu, do jego kultury inspirowanej chrześcijaństwem był doskonałym rozwiązaniem dla procesu wychowania kolejnych pokoleń w Polsce odrzucających ustrój socjalistyczny i kierujących się w swoim rozwoju ku wartościami tradycyjnym. Inspiracja wielu środowisk publicznej szkoły polskiej treścią nauczania Jana Pawła II oraz autentycznością jego człowieczeństwa sprawiła, że proces urzeczywistniania wartości trwa już od ponad trzydziestu lat. Trzeba mieć nadzieję, że przyniesie on wiele pozytywnych skutków w życiu nowych pokoleń Polaków.

STRESZCZENIE

Wzór osobowy stanowi ważny czynnik w procesie wychowania. W polskiej szkole uwypuklenie wzoru osobowego przez postać patrona szkoły jest bardzo widoczne. Przemiany ustrojowe w Polsce sprawiły, że prawo oświatowe dopuszcza w procesie wychowania realizację wartości akceptowanych w danym środowisku i polskim społeczeństwie. Wśród wielu wzorów osobowych znaleźć można postacie związane z chrześcijaństwem. Należy do nich papież Jan Paweł II. Bliskość czasowa jego życia z nowymi pokoleniami Polaków unaoczniała wagę i autentyczność urzeczywistnianych przez niego wartości. Stąd w wielu środowiskach publicznej szkoły polskiej papież Jan Paweł II został wybrany patronem szkoły, a proces wychowania koncentruje się na wartościach eksponowanych przez niego.

Słowa kluczowe: wychowanie w szkole, wychowanie chrześcijańskie, patron szkoły, Jan Paweł II.

SUMMARY

The personal model is an important factor in the upbringing process. In Polish schools, the emphasis on the personality of the patron of the school is very visible. Due to the political changes in Poland, the educational law allows for the implementation of values accepted in a given environment and in Polish society in the process of education. Among the many personal models, you can find those related to Christianity. One of them is Pope John Paul II. The proximity of his life with new generations of Poles revealed the importance and authenticity of the values he believed in. Hence, in many circles of the Polish public schools, Pope John Paul II was chosen the patron of the school and the school upbringing process focuses on the values emphasized by him.

Key words: education at school, Christian education, patron of the school, John Paul II.

BIBLIOGRAFIA

- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 526–606.
- Jan Paweł II, *Orędzie na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, w: Jan Paweł II, *Dzieła zebrane*, t. 4, Kraków 2007.
- Jan Paweł II, *Catechesi tradendae*. Adhortacja apostołska o katechizacji w naszych czasach, 16 X 1979, w: *Katecheza po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, red. W. Kubik, t. 2, Warszawa 1985, s. 146–217.
- Jan Paweł II, „Szkoła dla człowieka” sprzyja spotkaniu z Chrystusem. Audyencja dla nauczycieli szkół średnich, Watykan, 3 XI 1979, w: *Nauczanie papieskie 1979*, red. E. Weron, A. Jarosz, t. 2, cz. 2, Poznań – Warszawa 1992, s. 493–495.
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie mszy św. odprawionej dla alumnów, młodzieży zakonnej i służby liturgicznej w Częstochowie*, 6 VI 1979, w: *Drogowskazy dla Polaków Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, Kraków 1999, s. 106–109.
- Jan Paweł II, *Apel Jasnogórski*, 18 VI 1983; <http://www.nauczaniejp2.pl/dokumenty/wyswietl/id/633> [10.02.2020].
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie liturgii słowa skierowana do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte*, Gdańsk, 12 VI 1987; <https://papiez.wiara.pl/doc/589836.Kazdy-ma-swoje-Westerplatte/3> [10.02.2020].
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 31 maja 1989 roku w sprawie nadawania szkołom i innym placówkom oświatowo-wychowawczym imienia patrona, sztandaru i godła szkolnego, Dz.Ur. MEN, 1989 r., poz. 4, z. 33.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, Rozporządzenie MEN z 21 maja 2001 r w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. Dz.U. 2001, nr 61, poz. 624.

- Ministerstwo Edukacji Narodowej, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli, Dz. U., 2017, poz. 649.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli, Dz. U., 2019, poz. 502,
- 500 szkół Jana Pawła może zostać zamkniętych, <https://deon.pl/kosciol/500-szkol-im-jana-pawla-ii-moze-zostac-zamknietych,422261> [12.02.2020].
- Diecezjalne rodziny Szkół im Jana Pawła II, <https://rodzina.org.pl/diecezjalne-rodziny-szkol/> [12.02.2020].
- Gimnazjum Jana Pawła II w Malanowie, Program wychowawczy Gimnazjum im. Jana Pawła II w Malanowie na rok 2016/17, <http://gimnazjum.malanow.pl/dokumenty/program-wychowawczy-na-rok-szkolny-2016-2017> [16.02.2020], s. 1–4.
- Gimnazjum nr 3 im Jana Pawła II w Kole, Program wychowawczy, <http://www.gim3kolo.szkolnastrona.pl/index.php?p=m&idg=zt,33,633> [16.02.2020].
- Gimnazjum nr 3 im. Jana Pawła II w Kole, Nadanie mienia gimnazjum nr 3 w Kole, <http://www.gim3kolo.szkolnastrona.pl/index.php?p=new&idg=zt,44,59&i-d=1&action=show> [16.02.2020].
- Gimnazjum w Raciążku, Harmonogram działań związanych z procedurą nadania imienia Publicznemu gimnazjum w Raciążku w roku szkolnym 2014/14, mps w archiwum Kurii Diecezjalnej Włocławskiej.
- Goldyn P., *Z katedr na sztandary. Rozważania o nauczycielach – patronach szkół (na przykładzie Wielkopolski Wschodniej)*, <https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/publication/84732/edition/79795/content> [16.02.2020], s. 145–156.
- Henzler M., *Lustracja szkolnych patronów*, „Polityka”, 2017, nr 39(26 IX), s.34.
- Kalendarium najważniejszych wydarzeń*, <http://rodzina.org.pl/kalendarium/> [14.02.2020].
- List Rady pedagogicznej Szkoły Podstawowej w Wysokiem do ks. bpa Henryka Muszyńskiego, 1991, mps w archiwum Kurii Diecezjalnej Włocławskiej.
- Łasak J., *Szkoły imienia Jana Pawła II*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 3(1999), s. 125–126.
- Mar, *Słowem i piosenką o świętym Janie Pawle II*, „Wiadomości Gminy Krzymów”, 2018, nr 10, s. 1.
- Mastalski J., *Model wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, „Verbum Vitae”, 2012, nr 21, s. 253–271.
- Olbrycht K., *Jana Pawła II myślenie o związkach wiary i kultury – wyzwaniem dla wychowania chrześcijańskiego*, „Pedagogia Christiana”, 2014, nr 2, s. 11–28. <https://doi.org/10.12775/PCh.2014.020>.
- Olbrycht K., *Wychowanie do wartości – w centrum aksjologicznych dylematów współczesnej edukacji*, „Pedagogia Christiana”, 2012, nr 1, s. 89–104. <https://doi.org/10.12775/PCh.2012.005>.

- Pasternak H., *Wiosna dla Kościoła*, <https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2006/Przewodnik-Katolicki-24-2006/Diecezja-Wloclawska/Wiosna-dla-Kosciola> [16.02.2020].
- Przetacznikowa M., Włodarski Z., *Psychologia wychowawcza*, t. 2, Warszawa 1986.
- Relacja z XXXII Ogólnopolskiego Zjazdu Rodziny Szkół im. Jana Pawła II w Tuszczu*, <https://rodzina.org.pl/category/xxiv-ogolnopolski-zjazd-rsim-jp2/> [14.02.2020].
- Rodzina Szkół im. Jana Pawła II w roku kanonizacji patrona*, red. Z Gumiński, Radom 2015.
- Skrzypek D., *Procedura nadania imienia szkole*, <https://www.librus.pl/doradca-dyrektora/informacje-prawne/organizacja-pracy-szkoly/nadanie-imienia-szkole/> [7.02.2020].
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kazimierzu Biskupim, *Dzień Papieski*, http://szkolapodstawowawkazimierzub.bnx.pl/readarticle.php?article_id=72 [15.02.2020].
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wysokiem, *Tradycje*, <http://www.wysokie.edu.pl/index.php?id=102,117> [14.02.2020].